

STÄDUTBILDNING

Kommun

VÅRDHYGIEN DALARNA

Innehåll

- Smittvägar
- Städningens betydelse för att minska smittspridningen
- Städning, rengöring och desinfektion
- Basala hygienrutiner

Smittvägar

Direkt
kontaktsmitta

Blodsmitta

Luftburen
(aerosolsmitta) smitta

Indirekt
kontaktsmitta

Tarmsmitta

Droppsmitta

Städning i vårdlokaler

Städar vi inom vård och omsorg enbart för trivsel?

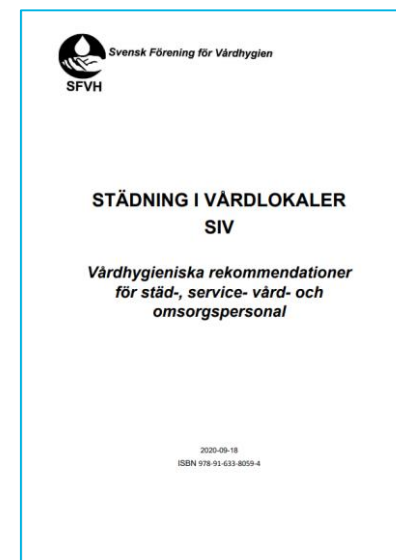
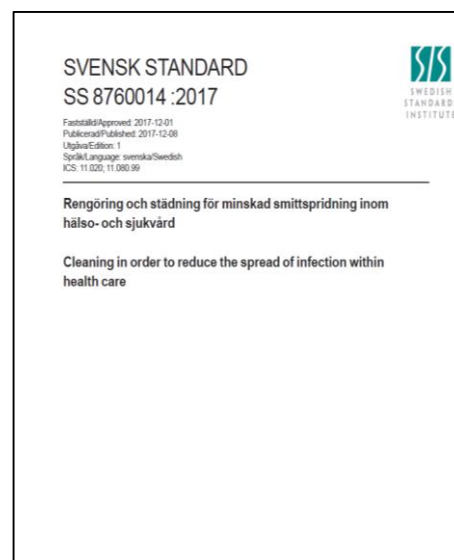
- Nej, städningen har också betydelse för smittspridningen inom vård och omsorg
- Städning hjälper till att hålla ner bakteriefloran i miljön, därmed minskar risken att föra smitta vidare mellan ytor och föremål
- Resistenta bakterier ökar i Sverige och i världen

Städning i vårdlokaler

- God hygienisk standard är en del av god kvalitet i vård och omsorg vilket anges som ett specificerat krav i hälso- och sjukvårdslagen
- All städning kräver utbildning i städteknik och basala hygienrutiner för såväl lokalvårdare som service-/vård-/omsorgspersonal

Vilka standarder/riktlinjer bör följas?

- Svensk standard- Rengöring och städning för minskad smittspridning inom vård och omsorg
- SIV- Städning I Vårdlokaler
- Vårdhandboken

Vårdhandboken

Vårdhandboken

Region

Lyssna

Sök

Vård och behandlingUndersökning och provtagningKatetrar sonder och dränVårdhygien infektioner och smittspridningArbetsätt och ansvar

Du är här: Start / Vårdhygien infektioner och smittspridning / Städning och rengöring / Städning, rengöring

Städning, rengöring

Innehåll

Städning, rengöring - Översikt

God hygienisk standard är en del av god kvalitet i vård och omsorg vilket anges som ett specificerat krav i

Ansvar för städning och rengöring

Vårdgivaren har det yttersta ansvaret för att städriktlinjer upprättats. I dessa ska framgå vilken

Städmetoder

Val av städmetod baseras på hygienklass, typ av smuts, föroreningsgrad och ytmaterial. Oavsett vilken metod som väljs är

Kemtekniska medel och städutrustning

Städkemikalier ska förvaras på ett säkert sätt. Använd upphandlade städ- och kemtekniska produkter där

Regelbunden städning

Kvalitetsuppföljning

Lokala anvisningar

Referenser och regelverk

Slutstädning av vårdplats

Slutstädning utförs av service-/vårdpersonal. Dokument med skriftlig rutin ska finnas i verksamheten. Slutstädning utförs när patient skrivs ut, byter vårdplats och i samband med att patient bedömts som smittfri efter isolering exempelvis efter gastroenterit. Identifiera vilka ytor som ingår och vilka kritiska punkter/frekventa tagställen som ska kompletteras med desinfektion.

- Samtliga delar av sängen ska rengöras, inklusive madrassen.
- Samtliga delar av sängbordet ska rengöras, inklusive lådor och undersida av bordskiva.
- All utrustning kring patientenheten, såsom garderob, lampa, radio, telefon, väggpanel rengörs.
- All medicinskteknisk utrustning vid patientenheten, exempelvis droppställning, volympump, blodtrycksmanschett rengörs.
- Hjälpmedel, exempelvis rullstol rengörs.
- Personbunden utrustning till exempel lift-/lyftskynke skickas till tvätt eller byts.
- Toalett på enkelrum rengörs enligt ovan.
- Toalett på flerbäddsrums, bedöm behov av rengöring enligt ovan.

Tänk även på:

- Rengöring av tagställen såsom runt handtag på garderobsdörr inklusive garderobens insida.
- Rengöring av vikvägg. Byte av draperi enligt lokal anvisning.
- Att kassera förbrukningsmaterial inklusive tvätt som inte bedöms rena.
- Att bedöma om det finns gemensam utrustning som behöver rengöras.

Städning

Städmetoder
Punktstäd och punktdesinfektion
Grundläggande regler vid städning
Städning av vårdtagares rum/lägenhet
Städning av toalett/hygienutrymme
Slutstädning
Rengöring av hjälpmedel

19

Tvätt

Förorenad tvätt
Omhändertagande av ren tvätt
Textilier som skickas till tvätteri
Tvätt av personalens arbetsdräkt

23

Avfall

Konventionellt avfall
Farligt avfall

24

Livsmedelshygien

Egenkontroll

26

Sondmatning

Sondtyper
Sondnäring
Skötsel av sond
Aggregat
Sondspruta
Matningsslang till knapp

27

Sårömläggning

Steril rutin eller ren rutin
Hantering av ömläggingsmaterial
Efter sårömläggningen
Hantering av instrument
Förvaring av material hos vårdtagare

29

Urinkateter

Ordination, indikation
Steril metod
Ren metod
Urinuppsamlingssystem
Blåssköljning
Daglig skötsel av kvarvarande kateter (KAD)

31

Hygienklasser

Vårdlokaler indelas i fyra hygienklasser baserat på smitt- och infektionsrisker samt i vilken utsträckning patienter vistas där:

- Hygienklass 0: inga patienter förväntas vistas i lokalerna
- Hygienklass 1: kortare passage eller vistelse av patienter
- Hygienklass 2: vård, behandling och mottagning av patienter
- Hygienklass 3: lokaler med särskilda krav på renhet

SVENSK STANDARD
SS 8760014 :2017

Fastställt/Approved: 2017-12-01
Publicerad/Published: 2017-12-08
Utgåva/Edition: 1
Språk/Language: svenska/Swedish
ICS: 11.020, 11.080.99

**Rengöring och städning för minskad smittspridning inom
hälso- och sjukvård**

**Cleaning in order to reduce the spread of infection within
health care**

Ytor med hög smittrisk i hygienklass 2 och 3

I lokaler tillhörande hygienklass 2 och 3 ska ytor med hög smittrisk identifieras. Det låter som en hel del ytor att hålla reda på, men i praktiken upprepas riskytorna nästan alltid för samma rumstyp. Standarden ger flera exempel som visas i bilden nedan och i tabell 1.

Riskytor	Beskrivning
Patientplats	Delar av patientsäng: tex sänggrind, undersökningsbreds/bår, operationsbord, undersökningsstol
Sanitär inredning	Toalettstol, tvättställ, kranar, badkar, duschstol/-vagn toalettförhöjare
Bord avställningsytor	Sängbord, skötbord, bord i patientmatsal/dagrum, ytor för beredning av mediciner, arbetsytor
Teknisk installation (fast eller mobil)	Strömbrytare, uttag för syrgas, sänglampa, alarmknapp, undersökningslampa, operationslampa, styrpanel, fjärrkontroll, dörröppnare
Handtag och grepp	Ledstänger, handtag, armstöd stol, vägggrepp, duschhandtag, däck
Rullande hjälpmedel	Kontaktytor på rullator, rullstol, gåbord
Stativ	Avfallshållare, smutsvättshållare, droppställning, hållare för handdesinfektionsmedel, hållare för tvål, mugghållare, hållare för handdukspapper
Avskärmning	Skärmvägg, draperi
Medicinteknisk utrustning	Anestesiarbetsplats, kuvös, ultraljudsapparat, ventilator, infusionspump

Tabell 1. Exempel på ytor med hög smittrisk i hygienklass 2 och 3

Mest förorenade ytorna = tagytor

Patientnära:

Sängkanter, sänggrindar, manöverdosa till säng,
TV-kontroll, sängbord, sänglampa, dörrvred

Hygienutrymme:

Spolknapp, toalettring, stödhandtag, vattenblandarens
spak, tvåldispenser, handdukshållare (för engångstork),
dörrvred

Fungerande....

- Städning

- Basala hygienrutiner

- Punktdesinfektion

Grundläggande faktorer för att
förebygga vårdrelaterade
infektioner och smittspridning

Städning och rengöring

Rengöring

Rengöring innebär att man mekaniskt bearbetar ytan för att avlägsna smuts. Det sker med fuktad duk/mopp. Ytan bearbetas mekaniskt och ska efter avslutad städning vara torr inom en minut. Använd duk/mopp får inte återfuktas.

Desinfektion

Vid användning av alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande verkan ska ytan blötas rikligt, bearbetas med t.ex. fabriksrent papper och sedan lämnas fuktig i minst en minut. När ytan torkat är desinfektionen klar.

Alla desinfektionsmedel har en inverkningstid. Denna står på flaskan/förpackningen. Ex Virkon har 10 minuters inverkningstid.

Hur städa?

- Regelbundet och med rätt metod
- Vad gör man i lokalen?
- Hur stor är risken för smittspridning?

Allmänna riktlinjer - SÄBO

*Skriftliga städinstruktioner ska finnas och vara kända i verksamheten –
Vårdgivaren yttersta ansvaret*

- Hur ofta regelmässig städning ska utföras
- Vilka ytor som ska städas när och hur
- Ange städmetod, dvs val av utrustning, material och kemikalier (medel) för rengöring/städning samt ytdeinfektionsmedel för kritiska punkter
- Personal som städar (oavsett utförare) ska ha dokumenterad kunskap gällande rutiner och metoder för de städuppgifter de utför
- Följa gällande lagstiftning, riktlinjer och rutiner för att förebygga smitta och smittspridning
- Vara utbildad i de städmetoder som används

Samspel mellan vårdpersonal och städpersonal

- Vad är vårdpersonalens uppgift och vad är städpersonalens uppgift?
- Gränsdragningslistor
- Vad tål medicinsk apparatur för rengöringsmedel?
- Viktigt med kända rutiner och kommunikation

Städriktlinjer/Arbetsbeskrivning

Olika metoder för städning/rengöring kan användas. Oavsett metod är den **mekaniska bearbetningen avgörande för att uppnå ett bra resultat**. Graden av förorening behöver bedömas. Identifierade kritiska punkter ska framgå av lokal anvisning för verksamheten.

- **Kraftig nedsmutsning samt alltid vid slutstädning**
- Rengör alltid först med vatten och rengöringsmedel, klös i trasan ☺ (använd inte tvättflappar)
- Identifierade kritiska punkter desinfekteras därefter med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt
- **Låg grad av nedsmutsning – daglig städ**
- Rengör med vatten och rengöringsmedel. Identifierade kritiska punkter desinfekteras med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt
- alternativt
- Rengör och desinfektera direkt med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt. Exempel är verksamheter med mycket medicinskteknisk utrustning

Städmetoder

Till städning ska ren utrustning, såsom moppar och dukar, användas

- **Torr metod** – endast vid uppsamling av damm. Torr duk eller mopp, microfiber. Kombinerar med fuktig metod för rengöring
- **Våt metod** – endast vid svår nedfläckning. Eftertorkas med ren duk eller mopp. Våta städmetoder undviks på grund av risk för halka, fuktskador och ökad risk för tillväxt av mikroorganismer
- **Fuktig metod** – lätt fuktad duk/mopp för engångs- eller flergångsbruk. Mekanisk bearbetning. Maskinstädning av golv kan ersätta fuktig metod. Den som använder och sköter städmaskiner ska ha dokumenterad kunskap

Rengöring med vatten och rengöringsmedel utfört med rätt metod är tillräckligt på de flesta ytor förutsatt att punktdesinfektion utförts. Kritiska punkter (identifierade i verksamheten) kompletteras med ytdesinfektion.

Vid slutstädning ska kritiska punkter alltid desinfekteras efter rengöring för att garantera en smittrenad vårdplats.

Grundregler för städning i vårdlokaler

- Från rent till smutsigt - städa hygienutrymmet sist
- Börja längst in i lokalen, arbeta mot dörren
- Mekanisk bearbetning
- Byt mopp/torkduk ofta (slitage har betydelse)
- Skilj på ren och smutsig mopp/torkduk
- Återdoppa inte
- Förvaring och hantering av städmaterial
- Rätt dosering av rengöringsmedel
- Rengör städutrustningen

Städning utan desinfektionsmedel, med ren utrustning och rätt metod, ger bättre resultat än bristfällig städning kompletterad med desinfektion!

(mätt med kontaktplatta)

Vårdrum – slutstäd

- Vid byte av rum
 - Vid avslutad isolering
 - Vid flytt/avliden
-
- Städa alltid från rent till smutsigt
 - Håll orent material åtskilt från rent
 - Noggrann bearbetning
 - Börja med omkringtor
 - Dubbelstäda – rengöring **och** desinfektion
 - OBS! kontaktytor/tagytor

Det behöver dessutom vara lätt att göra rätt..

Viktigt att skapa förutsättningar

- Släta ytskikt på skåp och bänkskivor. Behöver tåla rengörings- och desinfektionsmedel
- Möbler i vårdrum och gemensamhetsutrymmen för patienter ska ha vätskeavvisande och avtorkbar ytbeklädnad. Ytbeklädnaden behöver tåla en desinfektion
- Möbler skall vara lätta att flytta och utformade så att städning underlättas
- Tvättställ, handdesinfektion, ytdesinfektionsmedel, tvål, fabriksrent papper skyddat i behållare, handskar, plastförkläden nära tillhands för personalen.

Ev. på flera platser i lokalerna?..

Vilka desinfektionsmedel rekommenderar vi och när?

1. **Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid** (rengörande verkan)

Rekommenderas i de allra flesta fall

2. **Virkon – Oxiderande medel**

Rekommenderas vid vinterkräksjuka

Desinfektionsmedel inaktiveras av smuts (organiskt material)!

Desinfektion av ytor

- Desinfektionsmedel inaktiveras av smuts det vill säga organiskt material. Därför bör det desinfektionsmedel som används till ytor även ha en god rengörande effekt
1. Använd alltid handskar för att undvika uttorkning av huden
 2. Ha på medlet flödigt och i ett jämnt skikt över ytan
 3. Bearbeta ytan noga med en torkduk tills den är synligt ren.
Den mekaniska bearbetningen av ytan är mycket betydelsefull
 4. Lämna ytan fuktig och låt den långsamt självtorka.
Det är viktigt att ytan är fuktig under hela inverknings tiden

***På desinfektionsprodukter skall det finnas
angivet hur länge den ska verka på ytan***

Kem-tekniska produkter

- Förpackningar med kemtekniska produkter ska vara av engångstyp, förpackningen får inte återfyllas och produkten får inte tappas över till annan flaska. På förpackningen ska framgå typ av produkt med innehåll och utgångsdatum
- Flaskor med aerosolbildande spraymunstycke ska inte användas
- Doseringsanvisningar ska följas. Observera att ytor och golvbeläggning kan förstöras vid felaktig användning eller överdosering av rengöringsmedel med mera

Städutrustning

- Ska vara tillverkat av icke- poröst material, ha släta ytor
- Ska tåla rengörings- och desinfektionsmedel
- Skriftlig instruktion ska finnas för rengöring och underhåll
- Flergångsmoppar och flergångsdukar ska tvättas och hanteras med kvalitetssäkrade metoder.
- Hantering och förvaring av rent material ska ske så att renhet bibehålls fram till användning
- Tillgång till städtrum

Basal hygien i samband med städ

Klädregler

- Kortärmad arbetsdräkt som byts dagligen och v.b
- Ev. huvudduk ska vara kort eller instoppad innanför blusen
- Långt hår ska vara uppsatt
- Ringar, armband, stödskenor, förband eller klocka får inte användas
- Naglarna ska vara korta fria från konstgjort material

Basal hygien i samband med städ

Handhygien

Händer och underarmar desinfekteras med handsprit

-före rena arbetsmoment

ex. vid påfyllning av rent material

-efter orena arbetsmoment

ex. efter kontakt med
kroppsvätskor och efter användning
av handskar

Basal hygien i samband med städ

Handskar

- Används vid kontakt med kroppsvätskor, kemikalier och vid orent arbete ex. toalettstäd
- Kasta handskarna direkt efter användning
- Berör inte omväxlande smutsigt och rent
- Använd inte skyddshandskar i onödan

Basal hygien i samband med städ

Engångsplastförkläde

- Används när det finns risk för att arbetskläderna blir våta eller nersmutsade, t.ex. vid städning av toalett